

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002-1054

Utgivare: Chefsjurist Pär Ödman, Socialstyrelsen

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds allmänna råd om socialnämndens ansvar vid behov av ny vårdnadshavare;

**HSLF-FS
2017:47**

Utkom från trycket
den 16 juni 2017

beslutade den 1 juni 2017.

Tillämpningsområde

I dessa allmänna råd ges rekommendationer till stöd för tillämpningen av 6 kap. 7–9 §§ föräldrabalken vid socialnämndens utredningar enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) om ett barns behov av ny vårdnadshavare.

Uppgifter från referenspersoner och register i utredningar enligt 6 kap. 7–9 §§ föräldrabalken

Uppgifter från referenspersoner

Innan en referensperson kontaktas bör behovet av kontakten noga övervägas. Uppgifter bör i första hand hämtas in från personer som utifrån en yrkesmässig roll känner barnet. Uppgifter från personer som utifrån en personlig relation känner barnet eller den tänkbare vårdnadshavaren kan ibland vara värdefullt.

Registeruppgifter

De uppgifter som finns i socialtjänstens register bör beaktas.

Uppgifter ur polisens misstanke- och belastningsregister bör hämtas in.

Utredning vid brister i omsorgen som medför bestående fara

Socialnämndens utredning om en överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 7 § föräldrabalken bör främst innehålla uppgifter om nedanstående förhållanden.

Föräldern

(i förekommande fall föräldrarna)

- föräldrarnas sociala situation, t.ex. familjeförhållande och arbete
- föräldrarnas missbruk eller försummelse vid vårdnadens utövande eller andra brister i omsorgen om barnet
- på vilket sätt föräldrarnas brister i omsorgen medför bestående fara för barnets hälsa eller utveckling
- hur föräldrarnas relation med barnet är
- om barnet är placerat utanför hemmet, när och varför placeringen inleddes samt hur den har fungerat och fungerar i dag
- om barnet är placerat utanför hemmet, hur umgänget med barnet har fungerat
- om det finns utsikter att barnet kan återvända hem
- föräldrarnas inställning till en ändring av vårdnaden (om det finns ett skriftligt samtycke bör det bifogas)
- föräldrarnas inställning till ett umgänge i fortsättningen

Barnet

- barnets situation
- barnets relation till föräldrarna och tänkbar vårdnadshavare
- barnets inställning till en ändring av vårdnaden
- barnets behov av och inställning till umgänge med föräldrarna och andra närstående
- hur barnets bästa tillgodoses på kort och lång sikt

Tänkbar vårdnadshavare

(i förekommande fall två personer)

- dennes sociala situation, t.ex. familjeförhållande, arbete och fritidsintressen
- dennes förmåga att ta hand om barn
- dennes relation till det barn det gäller
- dennes förmåga att tillgodose barnets behov av omvårdnad, trygghet och en god fostran
- dennes inställning till och möjlighet att tillgodose barnets behov av umgänge
- dennes inställning till att bli barnets vårdnadshavare (om det finns ett skriftligt åtagande bör det bifogas)
- skälen till vem som utifrån barnets bästa bör anförtros att bli vårdnadshavare, om flera personer varit aktuella i utredningen

Särskilda överväganden om ett barn är placerat i familjehem

Socialnämnden bör i samband med att ett barn placeras i ett familjehem – oberoende av om det görs med stöd av socialtjänstlagen eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) – informera både föräldrarna och familjehemsföräldrarna om den skyldighet nämnden har att efter tre år och därefter regelbundet överväga, om det finns skäl för en vårdnadsöverflyttning enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken.

Om socialnämnden vid tidpunkten för det första övervägandet enligt 6 kap. 8 § socialtjänstlagen eller 13 § LVU kommer fram till att det inte finns skäl att påbörja en utredning om att överflytta vårdnaden till familjehemsföräldrarna enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken, bör förnyade överväganden göras varje gång

- en prövning görs om vården med stöd av 3 § LVU ska upphöra, och
- ett övervägande görs om vården enligt socialtjänstlagen eller med stöd av 2 § LVU fortfarande behövs.

De skäl som vägs för och emot, inklusive hur barnets umgänge med föräldrarna har fungerat, samt de övriga motiveringar som ligger till grund för socialnämndens ställningstagande enligt 6 kap. 8 § andra stycket socialtjänstlagen eller 13 § tredje stycket LVU, bör utförligt dokumenteras.

Utredning om ett barn som stadigvarande vårdats och fostrats i ett annat enskilt hem

Socialnämndens utredning om en överflyttning enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken bör främst innehålla uppgifter om nedanstående förhållanden.

Familjehemsföräldern

(i förekommande fall familjehemsföräldrarna eller föräldrarna i annat enskilt hem)

- hur placeringen i familjehemmet har fungerat
- relationen till det barn det gäller
- familjehemsförälderns förmåga att tillgodose barnets behov av omvårdnad, trygghet och en god fostran
- förhållandena i familjehemmet
- familjehemsförälderns lämplighet som vårdnadshavare
- familjehemsförälderns inställning till och förmåga att tillgodose barnets behov av kontakt med föräldrar och andra närstående
- familjehemsförälderns inställning till en överflyttning av vårdnaden (om det finns ett skriftligt åtagande bör det bifogas)

Föräldrarna

- hur länge sedan och varför barnet placerades i familjehemmet
- föräldrarnas situation
- skälen till att socialnämnden inte arbetar för att barnet ska flytta hem
- relationen med barnet och dess eventuella syskon
- hur umgänget med barnet har fungerat
- föräldrarnas inställning till en vårdnadsöverflyttning (om det finns ett skriftligt samtycke bör det bifogas)
- föräldrarnas inställning till ett umgänge i fortsättningen

Barnet

- barnets anknytning till familjehemsföräldrarna och till föräldrarna
- barnets situation
- barnets inställning till en vårdnadsöverflyttning
- barnets behov av och inställning till umgänge med föräldrarna och andra närstående
- vad som bedöms vara till barnets bästa

Utredning vid varaktigt förhinder att utöva vårdnaden

Socialnämndens utredning om en överflyttning enligt 6 kap. 8 a § föräldrabalken bör främst innehålla uppgifter om nedanstående förhållanden.

Föräldern

(i förekommande fall föräldrarna)

- vad förälderns varaktiga förhinder beror på och för hur lång tid det förväntas bestå
- hur förälderns situation ser ut i övrigt
- föräldrarnas inställning till vem vårdnaden bör flyttas över till (om det finns en skriftlig viljeförklaring bör den bifogas)

Tänkbar vårdnadshavare

(i förekommande fall två personer)

- dennes sociala situation, t.ex. familjeförhållande, arbete och fritidsintressen
- dennes förmåga att ta hand om barn
- dennes relation till det barn det gäller
- dennes förmåga att tillgodose barnets behov av omvårdnad, trygghet och en god fostran

- hur denne ska kommunicera med barnet och för barnets räkning med t.ex. myndigheter, om det gäller ett ensamkommande barn
- dennes inställning till och möjlighet att tillgodose barnets behov av umgänge
- dennes inställning till att bli barnets vårdnadshavare (om det finns ett skriftligt åtagande bör det bifogas)
- skälen till vem som utifrån barnets bästa bör anförtros att bli vårdnadshavare, om flera personer varit aktuella i utredningen

Barnet

- barnets situation
- barnets inställning i vårdnadsfrågan
- barnets relation till tänkbar vårdnadshavare
- barnets behov av och inställning till umgänge med närstående och i förekommande fall förälder
- hur barnets bästa tillgodoses på kort och lång sikt

Utredning vid föräldrars död

Socialnämndens utredning om ett barns behov av vårdnadshavare enligt 6 kap. 9 § föräldrabalken efter en eller båda föräldrarnas död bör främst innehålla uppgifter om nedanstående förhållanden.

Tänkbar vårdnadshavare

(i förekommande fall två personer)

- vem föräldrarna eller en av dem önskar som vårdnadshavare, om det är tillkännagivet (om det finns en skriftlig handling bör den bifogas)
- den tänkbare vårdnadshavarens sociala situation, t.ex. familjeförhållande, arbete och fritidsintressen
- dennes förmåga att ta hand om barn
- dennes relation till det barn det gäller
- dennes förmåga att tillgodose barnets behov av omvårdnad, trygghet och en god fostran
- dennes inställning till och möjlighet att tillgodose barnets behov av umgänge
- dennes inställning till att bli barnets vårdnadshavare (om det finns ett skriftligt åtagande bör detta bifogas)
- skälen till vem som utifrån barnets bästa bör anförtros att bli vårdnadshavare, om flera personer varit aktuella i utredningen

Barnet

- barnets situation
- barnets relation till personer som är aktuella i utredningen
- barnets inställning i vårdnadsfrågan
- barnets behov av och inställning till umgänge med närstående
- hur barnets bästa tillgodoses på kort och lång sikt

God man för ensamkommande barn

Om socialnämnden i sin ansökan om god man till överförmyndaren, enligt 3 § lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn, lämnar förslag på en lämplig person för uppdraget, bör nämnden, med hänsyn tagen till barnets ålder och mognad, ha hämtat in barnets inställning till förslaget på person innan ansökan görs.

Om socialnämnden får kännedom om förhållanden som innebär att en god man bör entledigas från sitt uppdrag, bör nämnden anmäla dessa till överförmyndaren och samtidigt begära att en ny god man utses för barnet.

Denna författning träder i kraft den 1 juli 2017.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

KRISTINA SVARTZ

Elin Torebring

HSLF-FS
2017:47

HSLF-FS kan laddas ner eller beställas via
webb: www.mfof.se/publikationer
e-post: publikationer@mfof.se

